

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 „
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	20 kor
Negyedévre	5 „
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Aszerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, március 16

Ünnep után.

(—a.) Nemzeti ünnepeken oly erős hazafias érzés tölti el a magyar ember szívét, hogy annak hatása alól még a közönyös is alig bírja kivonni magát. Régebben egy-két évtizeddel ezelőtt oly erős volt a felbuzdulás, hogy a közönyösöket, vagy hidegebb természetűeket valószínűleg erővel kényszerítették hazafias érzésük külső nyilvánítására. Azóta, bár nagy nemzeti küzdelemet harcolt végig a nemzet s bár e küzdelem az erősebb nemzeti irány győzelmével végződött, mégis mintha hanyatlóban lenne a hazafias érzés, illetőleg nem olyan impozáns annak a nyilvánulása. Egy-egy ünnepnapon fellobog, akárcsak a rakéta, de akkor sincs már oly nagy lángja, mint régebben volt. Kisebbség az ünneplő tömegek, különösen városi helyeken, ahol az utca népét a nemzetközi szocializmus vezeti.

Tudjuk mi jól, hogy a munkásosztálynak érettebb, komolyabb elemei hazafias tekintetben vetekednek az iparos polgárokkal, kik mindenkor legerősebb oszlopai voltak az erős hazafias iránynak és ma is hiven kitartanak mellette; tudjuk mi jól, hogy a munkástáborból akik a nemzetközi irány híveinek vallják magukat legtöbbszörre még olyan korban vannak, hogy sor alá is alig kerültek s ezért sokan nem is törődnek vele, — de ez nem szolgál vigasztalásul egy cseppet sem. Sőt éppen a fiatal kor a lelkesedés kora, ha ebben a korban sem buzdul nemesebb eszmékért, mikor fog, vagy fog-e egyáltalán?

A fiatalokból lesznek az öregek, ezekből a tanoncokból és subancokból lesz majd a jövő munkásosztálya, a mely nemsokára feljut az alkotmány sáncaira. Az alkotmánynak micsoda védelmét, várhatjuk azoktól, akik idegenek a nemzet szívéből.

Minél többen vannak ma már, akik a nemzeti közérzéstől elszakadva idegen bálványoknak hódolnak, annál inkább kell ápolnunk a hazafias érzést és a kegyeletes emlékezést nagyjainkra. Ha a politikában és a közéletben van is köztünk különbség, félre kell tenni azt és nem csak az ünneplésben kell egygyé

forrni, hanem ünnep után is, a közönséges szürke hétköznapokon is a hazaért és közjóért való önzetlen munkálkodásban.

A március 15-iki ünnepekről tudósítunk a következő:

Budapesten.

A főváros közönségének is minden rétege megünnepelte március idusát. A Petőfi-tér a-ág e napon dísz ülést tartott, amelyen Sas Ede székfoglalóját tartotta meg. A megnyitó beszédet *Herczeg* Ferenc tartotta. Az egyetemi ifjúság a Vigadóban matinét tartott, melyen *Váczy* József tartotta a megnyitó beszédet. A keresztény szociálisták e napon vonultak ki először s általános feltűnést keltettek táborukkal. A diákság ünnepélyén *Melha* Armand az eszmék pusztulásáról beszélt, támadta a demokratákat. A demokraták szintén felvonultak. Nagyobb arányú tüntetés nem történt. A Nemzeti Kaszinó előtt a demokrata menetből valaki kétszer a rendőrökre lött, mire a lovasrendőrök szétverték a már-már fajolni kezdő menetet.

A nagyváradai polgárság szabadság ünnepe.

Sok száza menő férfi és női közönség sereglett 8 órára a társas vacsorával kezdődő hazafias ünnepre.

Egyszerre mindenki talpon állt, mikor elhangzottak a Himnusz első akkordjai. A Református Kőr dalárdája énekelt. A várakozás nem ült el.

Rimler Károly polgármester felé irányult legtöbb szem. Üdvözölte Nagyvárad polgársága nevében a hazafias ünnepre összegyűlteket. Majd így folytatta.

Megjelenésünkkel még nem feleltünk meg a mai napon reánk háruló kötelezettségeinknek. Templommal kell tenni azt a helyet, melyen egybegyűltünk, hogy hálát adjunk a nemzetek fölött gondviselő Istennek, hogy annyi vész és balszerencse közt megvédelmezte nemzetünket.

De tovább kell mennünk, le kell vonnunk a tanulságot, hogy akkor volt a magyar nemzet legnagyobb, mikor testvéri összetartásban élt s erre a solidaritásra sohasem volt nagyobb szükség, mint manapság. Boidogult jó édesapámtól szíva az eszméket szívembe, köszöntöm Nagyvárad város polgárságát Isten iránt való háladatosságra és testvéri együttműködésre.

A polgármesternek nagy óvációkkal fogadott beszéde után a Katholikus Legényegylet dalárdája énekelt el meg-megújuló tetszésnyilvánítások, tapsok közt *Rákóczy* imáját: »Magyarok Istene rontsd a labanc hadát.

Kisvártatva dr *Stokker* József, a 48-as Népkör elnöke szólalt fel. Hatvan év álma is,

ugymond, hogy aszerint értékelik az embert, amennyit ér s nem számít a nemes, vagy nem nemes ágyból való származás. S míg más nemzeteknél vértengerből kelt fel a szabadság napja, nálunk a rózsahasadásához volt hasonló piros pünkösdi napján.

A lelkes honvédségről énekelhette a nemzet Tyrtheusa: »Fut Bécs felé Jellasics, a gyáva, seregének seregünk a nyomába.« Nem tudtak a nemzetiségek igaz harcunkban legyőzni s akkor jött az északi kolosszus kollegáinak segítségére. S jött Világos és Arad. De fátyolt vetünk a multra. Nem gyászolni, hanem ünnepelni jöttünk össze. Városunk ékesen szólott polgármesterével együtt adunk hálát a rólunk gondviselő Istennek azért, hogy elnyomni nem hagyott bennünket. Válságos helyzetben van ma is hazánk De előttem nem esünk aggodalomba, mert a jelenlevő nagy és díszes közönség bizonyította annak, hogy a függetlenségi eszmék terjedése nagy arányt öltött a nemzet honleányainak és honfiainak kövében. A visszaemlékezés e szent napján a Nagyváradai Függetlenségi és Negyvennyolcas Kőr serlegével arra hívom fel önöket, igyunk örök eszményünk megvalósításáért, független, szabad Magyarországért!

Mikor elült a beszéd hatása alatt támadt éljenzés feltörő szava, középbe vonult a református kőr dalárdája s meglepedésre dalolta el a »Talpra magyart.«

A politikai pártkülömbőség nélkül együtt ünneplő polgárság köréből a hatvanhetes meggyőződésű polgárok képviselőjében dr *Hoványi* Géza mondotta a következő tartalmú beszédet:

— Az őseinktől hatvan évvel ezelőtt elvetett mag gyökeret vert a nemzet szívében. Mi ugyan nem vehettünk részt az akkori idők nagy nemzeti küzdelmeiben, de részt kell kérni minden magyar embernek tudásához képest a nagy nemzeti épület tovább építésében. A magyar nemzet a hatvan év békés napjait fel is használta a nemzet erősítésére. Azóta egészen új eszmék léptek fel, de az új eszmék forrongásában sem szabad a márciusi eszmék szellemétől eltérni, nem szabad magunkat befolyásoltatni magyarságunkban, ha azt akarjuk, hogy nemzetünk tovább is fennmaradjon. Hálátlan-ság bűnét követnénk el, ha meg nem emlékez-nék azokról a még élő és elhunyt hősokról, kiknek vére omlása gyümölcset mi élvezzük. Legyen áldott emlékükt!

Dr *Hoványi* Géza beszéde után ismét a Nagyváradai Katholikus Legényegylet dalárdája állott fel karénekre s precízitással énekelt el nagy hatást érve el *Beleznay* karnagy »Török bárszony süvegem« kezdetű kurucdal egyvelegét.

A lelkes hangulat hevében pattant fel egy székre *Becskay* György mérnök, hogy elszavalja a közönség hangulatához úgy illő »Talpra magyart« s e hévvel tartott szavaltat a milliőbe kellemesen bevált.

A közönség köréből már előre várták és kérték dr *Adorján* Emil felszólalását.

A nemzetek élete ugymond olyan, mint a

Mauthner-féle Gazdasági és veteménymagvak javított impregnált legmagasabb

csiraképeség, a magy. kir. vetőmagvizsgáló állomás bizonylatával és ólomzárjával ellátva jutányos árban kaphatók:

MEZEY JÁNOS és TÁRSA fűszer, csemegekereskedésében Nagyváradon, Szt. László-tér, Nagyvárad Takarékpénztár épület.

Telefon 249.

A legkisebb mennyiségnél is teljes felelősség.

Telefon 249.

hajó a nyílt tengeren. De a jó hajó sohasem tér el céljától. A magyar nemzet hajóját sokszor sodorták erős hullámok, de sohasem tért el egyetlen ideáljától, a független és szabad Magyarország eszméjétől. Ezer éves történelmünk is azt mutatja, hogy Isten kijelölte nemzetünk életének irányát.

Először akkor mutatta meg, midőn a pogányságról a kereszténységre vezérelte. Másodszor Mátyás király idejében mutatta meg a nemzet, hogy a magyar nemcsak a kardot tudja forgatni, hanem a szellemi műveltség terén is tud vezetni. A harmadik utirány a kuruc és a 48-as időkben tünt fel, mikor minden erejével a szabadság eszméjéért küzdött. A tanulság tehát történelmünkben az, ha tenn akar maradni az ezredéves magyar nemzet a második évezredben, akkor törekedni kell e három eszmény ápolására és megerősítésére. Erre emelem poharam.

Altalános figyelem között állott fel Szokoly Tamás, Nagyvárad népszerű és fáradhatatlan képviselője.

Szokoly Tamás megfelelt a beléje helyezett nagy várakozásnak. Azzal kezdte nagyszabású beszédét, hogy az a nap, mely hivatva volt a magyar nemzet szabadságát kivívni, az a nap ma is példaképpen áll előttünk. A nemzetiségekkel kell ma is küzdenünk, mint 48-ban. Sajnos, hogy a félrevezetett elemek ma is ugyanazon harcot folytatják, mint 60 évvel ezelőtt. De mi, kik magyar hazánk hű polgárainak valljuk magunkat, nem engedjük magunkat megfélemlíteni. A azt az alapot, melyet 48-ban leraktak őseink nem engedjük lerontani soha. Mikor az alkotmány veszélyben van, akkor a haza minden fiának össze kell tartani. Kérem az isteni Gondviselést, hogy ettől az összetartástól ne engedje eltávolodni a nemzet fiait soha. A magyar nemzet örök életére ürítem poharam!

Lelkes éljenzés fogadta a város képviselőjének beszédét, mely után a református kör dalárdája hatással énekelte el a közönségnek »Zug az erdő« kezdetű magyar népdal egyveleget.

Majd a polgárság körének ürge rendezője öntötte ki szíve érzelmeit.

Diósy Soma azokra a lelkes honleányokra, csöndben dolgozó tanító és tanári karokra kérte Isten áldását, kik a mai fiatalság szívébe a tudományt, Istenfélelmet és honszerelmet kitartóan plántálják.

Nagy örömet keltett már előre is a közönség körében dr. Hlatky Endre felszólítása. Városunk e köztisztviselőiben álló férfiu azzal kezdte, hogy nem készült hivatalos szónoknak, hanem most szíve sugallatából akar szólni. Nincs Magyarországnál szerencsétlenebb helyzetben levő ország. Több száz éve annak, mióta a nemzet folytonos támadásoknak van kitéve s nem lehetett más feladata mint az, hogy függetlenségét biztosítsa. A magyar nemzetnek sokszor mérsékletre volt szüksége, hogy jövőjét előmozdítsa, biztosítsa. Ezért sokszor félreértették.

A 48-i események domborították ki legérősebben azokat a törekvéseket, melyek a függetlenség még meglévő kis részétől is megakarták fosztani. S a magyar nemzet 48-ban feltámadt a nagy igazságtalanság ellen. Ha akkor le is győzte a tuleső nemzet haderejét, de megmaradt azóta is a függetlenségi eszme s a 67-es eszmék csak folytatásai annak a célnak, ahova az országnak előbb-utóbb el kell jutnia. A nehézségeket érezték 67. óta s érzi a mai kormány is. S bár nem értünk egyet mindnyájan mindenben a ma uralkodó rendszerrel, de mindenesetre együtt érzünk mindnyájan, amikor az évezredes jogokról van szó. S reményilem, hogy Magyarország el fogja még

Szabott árak! Javításokat elfogad!

Tisztelettel értesítjük a n. é. közönséget, hogy fővárosi mintára egy kizárólagos

harisnya- és ernyő-üzletet
nyitottunk.

érni fiainak együttes működését és ezzel függetlenségét. Erre ürítem poharam! Oriási éljenzés fogadta Hlatky dr. szavait.

Ezután nagyszerű jelenet következett. Először nem tudó »halljuk« kiáltások szóltatták egy rögtönzött emelvényre Popity János ügyvédjelöltet, hogy szavalja el közkívánatra Abrányi Emil gyönyörű költeményét, »Mi a haza?«

Amennyi figyelem kiülhet a hallgatóság arcára, az mind leste a kellemes előadás szavait s az az átérzett benső hév nemes gyönyört csalt sok szempárban e szavaknál: »Sír sz fiacskám? látod? ez a haza.«

Láttuk már egy pár 48-as ünnepét Nagyvárad polgárságának, de ennél sikerültebbet aligha. Bár meghozná a jövő városunkra és hazánkra áldott gyümölcseit mindazon szép eszméknek, melyek március 60-ik idusán elhangzottak!

A 48-as népkör ünnepélye.

A »Nagyvárad 48-as Népkör« vasárnap d. u. 4 órakor a Szent László-terén a Zsiga-bázisban levő helyiségében a magyar szabadság ébredésének 60-ik évfordulója emlékére két emlékünnepélyt tartott, melyen a kör számos tagja családtagjaikkal vettek részt. Dr. Stokker József elnöki megnyitót, dr. Adorján Emil szép ünnepi beszédet mondott. Fenesy Rózsika, Sziler Jenő, Popity János szép szavakat adtak elő. Dr. Adorján Emil kis fia Péter pedig diszmagyarban a »Talpra magyart« adta elő hatással, melyért a kis csöppség sok éljenzést kapott a többi szereplőkkel együtt a két ünnepélyt a Hymnussal kezdte és a Szózáttal zárta be az ünneplő közönség. A szép ünnepélyen az Iparos Ifjak Onképző Egylete testületileg vett részt.

A jogász ifjuság ünnepe.

A jogakadémia ifjusága mint minden évben, úgy az idén válogatott műsorral lépett a közönség elé, mely délután 4 órára zsutolásig megtöltötte az akadémia dísztermét. Bevezetőül a közönség a Hymnust énekelte el, majd Dallos Ferenc ifjusági elnök mondott tüzes, lelkesítő megnyitót. Weil Károly Radó Antal Talpra magyart nagy tetszés mellett szavalta el. Az ünnepély fénypontja dr. Kiss Géza jogakadémiai tanár eszmékben gazdag, nagyhatású ünnepi beszédje volt.

Az ünneplésnek értéke — ugymond — csak úgy van, ha átérzünk és átértjük, hogy mit s miért ünneplünk. Március 15-én a szabadság ünnepe van, különösen a sajtó, gondolat, tudomány szabadsága. Ez a szabadság nemcsak fizikailag értendő, de lelkiileg is: az az elfogultságtól, szenvedélytől, pártérdektől független művelése a tudománynak.

Ez áll a jogrendszer védelmére is; a követendő irány egyedül az igazság eszméjétől függjön, egyébként legyen szabad. De áll ez különösen az u. n. nemzeti jogok és követelmények kiépítésének terén követendő irányra is. Ezt bizonyítja a mai állapot is, amely e mérsékelt, bölcs haladás eredménye.

Ez az az iránynyal ellenkezik a retrográd irányzat, a zsarnokság felé vezető alkotmány ellenes törekvés. De ép így ellenkezik a nemzeti követelmények tudradikális követelése. Ez igen tiszteletreméltó érzületből fakadhat, de reális eredményre nem vezet, csak jelszó marad.

Az e tülzásoktól ment, a fejlődés menetének megfelelő irány az alapja Deák maradó művének és ezt az irányt látjuk, igaz örömmel Szent István koronájának jelenlegi viselőjénél, a »legalkotmányosabb uralkodónál« érvényesülni. Erről kell mindenkinek példát

Tartunk állandóan óriási választékban mindenféle

női-, férfi- és gyermekharisnyákat,
és ö- és napernyőket
a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig.

venni, hogy a nemzeti jogok kiépítésének munkája egykor eredményre vezessen.

A magas szárnyalású s szónoki fordulatokban gazdag beszéd nagy és osztatlan tetszést aratott. Végül Szieber Nándor joghallgató szavalta nagy tüzzel Petőfi Talpra magyart.

Az akadémiai ünnepély után az ifjuság hazafias dalok éneklése közben Nagy Sándor vértanu emléktáblájához vonult, hol Lehoczky István szavalt és Sebestyén Gyula mondott alkalmi beszédet, innen Rulikovszky sirjához zarándokolt az ifjuság s ott Dallos Ferenc beszéde fejezte be a szép ünnepséget.

A polgári fiú iskolában.

Vasárnap d. e. 10 órakor folyt le az ünnepély a helybeli községi polgári fiúiskolában.

Az ünnepély a himnusszal kezdődött, utánna Mikusay József ünnepi beszéde következett. Kimagasló száma volt a műsornak zongora kísérettel. Hegedűn játszottak: Aranyos Márton, Domokos Jenő, Moinár János, zongorán kísért: Belezny Antal zenetanár. Végül Mikusay József bemutatta a »Kurucok« c. képsorozatát, melyben az alkotmány és szabadságért folytatott küzdelem egy fényes korszakát látta a tanuló ifjuság.

A közs. polg. leányiskola ünnepsége.

Lélelemelő, poétikus volt a közs. polgári leányiskola ünnepsége, mely d. e. 11 órakor folyt le a főreáliskola tornatermében. A műsort a fehérruhás, nemzeti díszes 100 tagú dalkör nyitotta meg a Himnusszal. Azután Szilágyi Erzsébet IV. o. tanuló mondta el ünnepi beszédét lelkesen. A beszéd, főleg a magyar nőknek a magyar történetben való szerepléséről és a haza felvirágoztatása körül teljesítendő kötelességeiről szólt nagy tetszést aratva a nagyszámu hallgatóság körében. Igen szép kép volt a Virágoskert. Virágoknak öltözött kis leányok koszorúja vette körül Belezny Annust, a tavaszt, aki a madárnak öltözött Várnai Rózsival nagyon költőien jelenítette meg Abrányi Emil »Kossuth sirja« című költeményét.

A szép jelenet után a dalkör énekelte Kossuth dalokat, Belezny Antaltól. Petry Lenke II. oszt. tanuló Pósa Lajos »Legszébb dal« át igazán kitejezően szavalta el és zajos éljenre ragadta a közönséget. Az ezt követő szám is nagyon tetszett. Arany János »Szondi két apródját« jelenítették meg. Hunyady Erzsébet (örök), Stachó Magda és Sonnenfeld Paula apródok és Braun Elza (költő). »Lórántfy Zsuzanna udvara« című kép szintén nagy tetszést keltett a XVII. századbeli jelmezekben következő kis lányok szerepeltek: Fleicher Mariska, mint Lórántfy Zsuzanna, Szmazsenka Edit, Márton Ilona, Stépan Rózi és Plesz Anna udvari asszonyok. Ragány Ilona, Salbory Erzsé, Szilágyi Erzsé, Waldmann Erzsé udvari leányok. Huzella Böske mint tudós, Stachó Magda és Sonnenfeld Paula apródok, Diósy Anna ajtónálló; Moskovitz Ilona és Munk Rózi kis leányok.

A szózat éneklése fejezte be a kitünően sikerült ünnepséget, melyet egy a József kir. herceg szanatoriumban felállítandó »polgári leányiskolai tanuló ágyalaptványa javára rendeztek.

A Katholikus Legényegylet március 10-iki ünnepélye.

Március 15-iki ünnepével befejezte a Katholikus legényegylet téli előadásának sorozatát. S ez a befejezés nagyszerű volt. Az ünnepe

Kiváló tisztelettel

Bartos H. és Társa
Rákóczi-ut 2.
Fiumei kávébehozatali társaság üzlete mellett.

már a teremben alkalmazott címer és zászlódísz is jelezte. Szép számmal gyűlt össze a hallgatóság s várta az ünnepély kezdetét.

Ezt pedig Hymnus hangjai jelezték, melyet a közönség fölolváltva maga is énekelt.

Elhangzása után *Mellan István* igazgató lépett az emelvényre, hogy alkalmi beszédében fejtegetse a 60 évvel ezelőtti történeteket s méltassa a márc. 15. jelentőségét.

Majd *Popity János* ügyvédjelölt szavalta el a »Talpra magyart« frappáns hatást váltva ki a pompás szavataihoz már hozzászózott közönségtől is.

Nagyszerű elismerést vivott ki *Huszár László*, egyleti karmester dalárdája is, mikor lelkesen pattogtatta le a Rákóczy-induló gyors ütemeit.

Ezután leereszkedett a vetítő ernyő vásznas megkezdődött a »A hadsereg és a honvédség« című vetített képekkel kísért előadás, melyet *Szabados Pál* tanító tartott, s melyet a közönség figyelemmel halgatott végig.

Szünet közben újra a dalárda nyújtott nemes élvezetet *Beleznay* karnagy kuruc-dalegyvelegével; a Szózat pedig befejezte az ünnepélyt.

Várad velencei Gazdakörben.

A velencei gazdák mint minden évben, úgy az idén is megemlékeztek a szabadság nagy emléknapjáról. A Hymnus elhangzása után *Fried Ferenc* nyitotta meg pár lelkes szóval az ünnepélyt, utána egy igen kicsi honleány, *Kántor Juliska* szavalt meglepő értelmesen egy hazafias verset *Pósa Lajostól*. Az ünnepély fénypontja a Gazdakör új elnökének dr. *Stokker Józsefnek* remek hazafias ünnepi beszéde volt, mely után viharos taps hangzott fel a teremben. Ezt követte *Popity János* szavata *Abrányi Emil* szép költeménye »Mi a hazá« óriási hatást keltett a szavaló ismert rutinirt előadásában, nem kevésbé tetszett *Karácsonyi Béla* szavata, ki igen hatásosan szavalt a Rab-ot Petőfitől. Igen nagy tetszésben részesült *Magdics Károly* felolvasása is, aki a legvittezebb honvédek, a híres »Vörös szipkás«-ok hadi tetteit elevenítette fel a mai nemzedék előtt egy életben levő vörössipkás veterán elbeszélése nyomán. A velencei róm. kath. elemi iskola növendékei két hangon szép betanulással énekelték el a Talpra Magyar 3 strófáját *Fekete Márton* tanító vezetése alatt. A lelkes ünnepély záradékaul az egész közönség a Szózatot énekelte.

A Lajos-asztaltársaság ünnepe.

A Lajos-asztaltársaság este 7 órakor a Kispipa vendéglő külön helyiségében ünnepelte a márciusi idők eseményeit. A terem zsúfolásig megtelt az asztaltársaság tagjaival és családtagjaikkal. *Popity János* hírlapíró méltatta ünnepi beszédében a nap jelentőségét és *Horváth István* tanár szavalt el *Tóth Kálmánnak* »Előre« című költeményét megkapóan gyönyörű előadással.

Kossuth Ferenc Cegléden. *Kossuth* Ferenc Cegléden hosszabb beszédet tartott, melyben kitért az aktuális politika kérdéseire és több fontos nyilatkozatot tett a politikai helyzetről.

Kossuth mindenekelőtt utalt a balpárti

álprófétákra, akik telekiabálják az országot, hogy a függetlenségi párt feladta elveit. A függetlenségi párt — mondta *Kossuth* — elveiből semmit se adott fel, hanem azokat a lehetőség szerint fokozatosan akarja és meg is fogja valósítani. Az önálló vámterület biztosítva van 1917-re, a nemzeti bank 1910-re, ha ezen időpontokban a függetlenségi párt többségben lesz a parlamentben, úgy, a nemzeti bank és az önálló vámterület biztosan meglesz.

— A koalícióban levő többi pártok ezt nem fogják megakadályozni, erre biztosítékunk van. — Hangoztatta *Kossuth* ezután a koalíció továbbra való tennállásának szükségét, mert a kormánynak az elvállalt feladatokat teljesíteni kell és elsősorban meg kell csinálni az általános választói jogot. A házszabályrevízióra feltétlenül szükség van, — mondotta *Kossuth* — mert nem adhatjuk ki kezünkben azt a kardot, melylyel ellenségeinket legyőztük. Inkább csináljuk meg mi a választói reformot a házszabálylyal hazafias magyar irányban, ahogyan az a magyarság érdekeinek megfelel, mint hogy mások csinálják azt meg a magyarság kárára. *Kossuth* végül kijelentette, hogy ő és hűséges katonái, a függetlenségi párti képviselők minden erejükből azon lesznek, hogy a függetlenségi elvek minél előbb diadalra jussanak.

Justh a revízióról. Makóról jelentik: *Justh Gyula* tegnap este 8 órakor érkezett Makóra. A Korona szállóban *Nagy Károly* függetlenségi pártelnök üdvözölte, kinek beszédére *Justh* a következőkben válaszolt:

Mindenekelőtt megköszönte választói bizalmát, majd a politikai helyzetre tért át.

— A nehéz helyzetből más kivezető utat nem látok, mint a házszabályok szigorítását, különösen most, mikor a választói jog reformja áll küszöbön. Nagyon óvatosnak kell lenni, hogy milyen következzékkel járhat ez a reform. Epen ma is láttam, hogy a munkások nem nemzeti lobogóval, hanem vörös zászlóval és nemzetközi Hymnus éneklésével ünnepeltek. En a házszabályrevízió hive vagyok, ha ez bukik, bukik a kormány is, de megyek én is, mert szilárd meggyőződésem, hogy enélkül nem lehet az országot kormányozni és megtartani.

Nemzeti törekvéseinkben sokat haladtunk. Itt van mindjárt a tény, hogy a külügyminiszterium a magyar hatóságokkal magyarul levelez. Ott vannak a kereskedelmi szerződések Ausztriával, melyeket lehet bárhogy kritizálni, de az tény, hogy Ausztriával olyan szerződést kötöttünk, mint bármely más külföldi állammal. Mi a feladatainkat végezni fogjuk és helyünkön maradunk, amíg el nem végeztük, amire vállalkoztunk.

Beszédét óriási tetszéssel fogadták.

Utána *Návay főispán* és dr. *Dózsa Sámuel* megyei főjegyző beszéltek. Az ünnepély után bankett volt, melyen körülbelül 400-an vettek részt.

Pénzhamisító szövetség Mezőkeresztesen.

Szabó és Tapaszi, a két közismert pénzgyártó börtönben élnek ugyan, de a bűnhalmazat ellenük napról-napra növekszik.

A legújabb esetről, mely jelenleg foglalkoztatja a hatóságot, tudósításunk a következő:

Mertz Nándor körözs-utcai fűszerkereskedésébe beállított *Kereszturi Károly* mezőkeresztesi lakos kigazda és ott hamis egykoronással akart fizetni. *Mertz Nándort* már előtte való napokban többször látogatták meg ilyen hamis pénzes emberek és mindannyiszor sikerült nekik hamis egykoronásokat vagy 20 filléreket elhelyezni. Ez arra indította *Mertzet*, hogy meglesse a hamis pénzszállítót.

Kereszturi megjelenésekor azonnal értesítette a rendőrséget a kereskedő. Addig azonban, míg *Mertz* a telefonon beszélt, *Kereszturi* gyanút fogott és a még nála lévő hamis pénzt egy hordóba dobta, melyben szőlő volt. A rendőrségről *Dienes István* rendőrellenőr ment ki az üzletbe, honnan *Kereszturit* a rendőrségre kísérte. *Kereszturi* semmit sem akart tudni a hamis pénzről. Valószínűnek tartotta, hogy a hamis pénzt az egyik helyi bankban kapta, hol váltóját rendezte.

Dienes ellenőr a vallomás alapján *Kereszturival* elment a jelzett bankba, hol *Kereszturinak* *Lajos* nevű öccsét találta. *Kereszturi Lajosnak* gyanus volt a testvérel jött idegen, azért még meg sem akarta ismerni testvérét. Később azonban bevallotta, hogy testvére *Kereszturi Károlynak*. A testvér *Dienst* 5 koronával akarta megvesztegetni. A rendőrségen bevallották, hogy tényleg volt náluk hamis pénz, melyet ők maguk készítek a város közelében.

A vallomás alapján a mezőkeresztesi csendőrség megindította az eljárást és ennek során *Kereszturiéknél* meg is találta a pénzhamisító gépeket. *Kereszturiék* tulajdonképpen *Szabó-Tapaszi-féle* szövetség működésének áldozatai. *Tapasziék* ugyanis *Mezőkeresztesen* járva, ott *Kereszturiéktől* 1800 koronát csaltak ki hamispénz ellenében. A hamis pénzt azonban sohasem adták meg, mire abecsapott kigazdák fenyegetni kezdték *Tapasziékat*.

A sok huza-vona után végre *Tapasziék*, hogy lerázzák magukról a két testvért egy igen primitív szerkezetű gépet adtak *Kereszturiéknak*. A két testvér a rossz gépekkel hozzá is fogott a gyártáshoz, s a produktumok azonban igen silányak voltak, amiért azokat csiszolni kellett.

Az aránylag most már elég jól sikerült pénzeket aztán rendszeresen hozták forgalomba. A rendőrség még mindig nyomoz és ha be lesz fejezve a vizsgálat, az ügyet a kir. ügyészséghez fogja áttenni.

Az Érmelléki Kereskedelmi Részvénytársaság
borkiviteli osztálya ajánlja tisztán kezelt hegyi borait.

genben cimmet. Dilettáns kézre valló, de igyekezettel és hazafiasan megírt munka, amelyet zajosn megaptoltak. —r.

ÁVIRATOK.

A Starcsevics-párt bomlása.

Budapest, márc. 16. Zágrábból táviratozzák: A Starcsevics-párt volt elnöke ma nyilatkozatban meccafolja azt a hirt, mintha a Starcsevics-párt több tagja kilépett volna a pártból és új pártot alakítana. Ezzel szemben az az igazság, hogy a párt több tagja már be is jelentette kilépését az elnökségnek és állandóan értekeznek még a párt an levő jelesebb horvát politikusokkal, akik szintén elégedetlenek a Starcsevics-párt politikai magatartásával.

Két község kilakoltatása.

Eszék, márc. 16. Masics és Brevnic községek Pejacevich Tivadar volt horvát bán tulajdonát képezik. A községeket 1752 óta lakják a mostani lakók, akik urbérgyanánt kapták a földeket. 1856-ig természetben rótták le a telepeket az urbért, azóta készpénzben. 1853-ban azonban a zágrábi állami földterhermentesítő osztály kitizette a grófoknak zsoldmegváltás címén az urbért és ezáltal a telepesek tulajdonába mentek a földek. Egy brevnici paraszt fia időközben ügyvéd lett, 1907-ben utána nézett az urbéri tartozás dolgának és meggyőződött, hogy a grófnak nem jár az urbér. Rábészülésére a parasztnak meg is tagadták a további fizetést.

Pejacevich Tivadar gróf erre pert indított, de az eszéki táblán elvesztette, azonban a zágrábi hétszemélyes tábla a volt bán javára döntött. Ekkor Pejacevich Tivadar erős csendőrfedezettel kiment a két faluba és a két község egész lakosságát a legnagyobb brutalitással kilakolták. A két község népe most felségfolyamodványban a királyhoz fordult pártfogásért.

Elsikkasztott milliók.

Pétervár, márc. 16. A moszkva-kazáni vasutnál óriási szélhámosságokat és sikkasztásokat fedeztek fel. A társaság részvényeit alapításkor államkincstári levelekkel garantálva bocsátották ki. A társaság azonban az egész bruttó bevételt, mint tiszta jövedelmet kezelte és egészen az osztalékra fordította, a kiadásokat pedig kölcsönökből fedezte. Az állami kölcsönök után járó kamatot is úgy fizette, hogy újabb kölcsönöket szerzett az államtól. Ilyenformán aztán az egész alaptőke, több mint 100 millió rubel elveszett. A társaság magasabb rangú tisztviselői közül most több mint százat letartóztattak.

Jönnek a horvátok!

Budapest, márc. 16. A képviselőház holnapi ülésén ülésén már alkalmasint horvát szónok is lesz. Holnap reggel fognak ugyanis a horvát delegátusok nagyobb részben Budapestre érkezni.

Havazás az alföldön.

Budapest, márc. 16. Magyarokanizsáról jelentik, hogy ott tegnap délután erősen havazott. A hó az egész határt több mint tíz centiméter magasságban elhorította.

Érdekes kártérítési pör.

Bécs, márc. 16. Siborovics Vilmos főhadnagyot arra kényszerítette felettes katonai hatósága még az 1905. évben, hogy egyik tisztársával valami összeszólalkozásból kifolyólag párbajt vívjon. A súlyos feltételekkel megvívott kardpárbajban Siborovics bal karján oly súlyosan megsérült, hogy nyugalomba kellett vonulnia. Főhadnagy korában 3216 korona fizetése volt, most 765 koronát kap fizetésül és 400 korona pótlékot. Siborovics főhadnagy kártérítési pert akasztott a kincstár a kincstár nyakába. 25 ezer korona kártérítést, 2800 korona gyógyítási költséget és rendes löhadnagyi fizetést követel. Az érdekes pert tegnap tárgyalta egyik bécsi bíróságnál. Az ítéletről még nem kaptunk tudósítást.

EGYESÜLETEK.

A gazdasági egyesület közgyűlése. A Biharmegyei Gazdasági Egyesület folyó évi március hó 18-án, az az szerdán délután 3 órakor az egyleti székház nagytermében tartja meg évi közgyűlését.

Igazságszolgáltatás.

Achim pere.

A nagyvárad kir. törvényszék esküdtbírosága előtt tegnap játszódott le az első felvonása, annak a monstre sajtópörnek, amelynek a főhőse Achim L. András Békéscsaba volt paraszt párti képviselője. Az ügy előzményei még az 1906. év májusában leviharzott képviselőválasztásig nyulnak vissza, amikor a mandátumért talán sehol sem dult olyan elkeseredett, adáz — sokszor meg nem engedett eszközökkel folytatott — küzdelem, mint Békéscsabán.

A parasztpárt és az urak, az »ezerholdások« vívtak elkeseredett harcot egymással s e küzdelemben a parasztpárt tárogatója, a Békéscsabán megjelenő, illetve megjelent »Paraszt Ujság« vad gyűlölettel és szenvedélytől izzó hangon támada meg az uri pártot, a »népcsalókat«, annak a jelöltjét, Bakos Mátyást, valamint Mezőfi Vilmos országgyűlési képviselőt. A cikkeket, amelyek »Beköszöntő«, »Vissza népcsalók«, »Hajrá kutyákl«, »Csaba népéhez« és »Söpörjön el a népitélet« címek alatt láttak napvilágot, a nagyvárad kir. ügyészség izgató tartalmuknál fogva inkriminálta, a becsületükben mélyen sértett egyének pedig sajtóperrel támadták meg.

Az izgalmas és a közönség óriási érdeklődésétől kísért tárgyalást délelőtt fél 10 órakor nyitotta meg dr. Csulyok Béla elnök. Szavazó bírák voltak: dr. Szentlélek László és Korn Lajos. A védői tisztet dr. Várady Zsigmond, dr. Taras Dezső és Pethő Sándor töltötték be. A vád képviselőjében dr. Vári Albert szerepelt. Az esküdtek kisorsolása és a szokásos formások után kezdetét vette az érdemleges tárgyalás, melynek során vádlott azzal védeke-

zett, hogy az inkriminált cikkek között a leg-súlyosabb sértéseket tartalmazókat nem ő írta, habár az ő neve alatt jelentek is meg. A tulajdonképeni szerzőt azért nem árulta el, mert ő ezeket a cikkeket már bűnhődött és nem akarta, hogy most mást is belerántson a bajba.

A szerzőség kérdésének az eldöntése, különben igen nehéz probléma lesz, mert Achim a vizsgáló bíró előtt tett vallomásában Boros Brindus Mihályt nevezte meg szerzőnek, később jelentkezett szerzőként egy Sabber Mihály nevű egyén, most pedig László Arnold fővárosi hírlapíró vállalta magára mint szerző a felelősséget. A délelőti tárgyalás során Achim Mezőfi-től bocsánatot kért s így panaszát megbizottja útján visszavonta, Bakos ellenben a följánlott bocsánatkérést nem fogadta el, mert nem tartja megfelelő elégtételnek olyan súlyos sértésekért.

Az idő előrehaladottsága miatt a tárgyalás folytatását d. u. 3 órára tüzték ki. A délutáni tárgyaláson, amelyen Achim párthívei közül több mint százán megjelentek, azokat a cikkeket olvasták föl, amelyeknek a szerzőségét Achim elismerte. A vádlott azzal védekezett, hogy cikkei megírásában nem izgatási szándék vezette, hanem a nép, különösen a mezőgazdasági munkások nyomoruságos helyzetének a javítását célozta. Elismeri, hogy a cikkek hangja sokszor túllépett az objektivizmus és a higgadt boncolgatás korlátjain, de ezt azzal indokolja, hogy a nép, a parasztság helyzetének a megdöbbentően sanyaru helyzete, annyira elkésé-ritette, hogy izgatott kedélyállapotában érzelmeinek erősebb szavakban adott kifejezést.

A tárgyalás, — amelynek állandóan óriási hallgatósága volt — a késő esti órákban ért véget. A nagy számban beidézett tanúk miatt valószínűleg hosszabb ideig el fog húzódni mint a tervezett négy nap, annál is inkább, mert a tanúk kihallgatását csak ma kezdik meg.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, márc. 16.

Buza okt.	50 kilogrammonként	11.81
Buza ápr. 1908	—	8.51
Rozs ápr.	—	12.57
Zab ápr.	—	91.11
Tengeri máj. 1908.	—	7.32

Értéktözsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, márc. 16.

Osztrák hitelrészvény	—	626.25
Magyar hitelrészvény	—	734.75
Leszámitoló bank	—	403.—
Rimamurányi	—	509.25
Osztrák-m. államvasuti részv.	—	644.50
Közuti vasut	—	528.50
Városi villamos vasut	—	282.50

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1908. márc. 16.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	109.25
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	92.—
Magyar koronajáradék	—	81.25
Magyar földterherment. kötvény 4. sz.	—	92.—
Horvát-szlavon földterherment. kötvény	—	95.—
Magyar nyereség sorsjegy kölcsön	—	185.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcsön	—	140.—
Osztrák járadék papírban	—	91.57
Osztrák járadék ezüstben	—	96.50

Osztrák járadék aranyban	— —	113.75
Osztrák korona járadék	— —	29.55
1860. osztr. államsorsjegyek	— —	146.—
Osztrák magyar bankrészvény	— —	1780.—
Magyar hitelbank-részvény	— —	633.50
Osztrák hitelbank-részvény	— —	726.50
Osztrák magyar államvasuti részvény	— —	693.50
20 frankos (Napoleonador)	— —	19.20

Az országos vásár. Tegnap volt a tulajdonképeni nagyvásár Nagyváradon. A sokadalom elég nagy volt; különösen látogatott volt az állatvásár. Már régen nem volt olyan nagy felhajtás, mint ez alkalommal. A baromvására mintegy 4000 darabot s a lóvásárra 3000 darabnál többet hajtottak fel, ezeknek a java el is kelt, magas áron. Annál rosszabb volt azonban a kirakó és iparvásár, amelyen a nagy kínálattal szemben alig volt kereslet.

NYILTTÉR.

Építkezők figyelmébe!

A Rimanóczy-féle téglagyárban nagyobb mennyiségű **falazó téglá** eladó, ezrenként 26 koronáért; **nagyobb mennyiségű vételnél engedménnyel.**

Megrendeléseket el fogad a **Rimanóczy-iroda.**

REGÉNYCSARNOK.

TÉVUTON.

Regény.

Irtá:

ALESSANDRO SCARPA.

(Folytatás.)

(21)

Ritka terjedelme dacára a terem mégis tulságig megtelt! a legmagasabb előkelőségek egy külön szőnyegen, magányos tensesben ültek a különben, fájdalom, kisség vegyes emberi tömeg élén. A falakhoz simulva, elegáns férfialakok sortalalt képeztek; az egész terem ragyogó selyem és csillámló ékszerszertengernek látszott.

Vulpini hercegnő, ki a grófnőnk háziaszszonyi tisztjében segédkezett, szokott bájos szeretetreméltóságával, de kissé halaványan és fáradtan lebegett a társaság zöme körül, míg Ilsenbergh grófné maga, azon királynői méltósággal töltötte be helyét, mely az ilyen ünnepélyes alkalmakkal oly jól illett az ő megjelenezéséhez.

Kevés nő tudta oly méltósággal hordozni gyémántjait, mint Ilsenbergh Friczi — erre nézve még nevetlen unokaöccse: Sempály is igazságot szolgáltatott neki.

Az est sikerét nem a Musset-féle példabeszéd vitta ki, melyben Gandry grófné a sokoldalú Barillattal a finoman árnyalt pointek kivitelében versenyzett, a Théâtre français hagyományait követve; sem az operette, melyben Mrs. Ferguson elragadóan szépen nézett ki és elbájolóan énekelte a *sentier couvert* című párisi couplet. Az est sikere még a feledhetlen gyermekképnek sem jutott, melyből a kis Vulpiniak, mint egy csokor frissen szedett rózsabimbó kandikáltak elő — az est elvitázhatatlan, a közönséget felvillanyozó, nagy hatása: Gray Johanna lefejeztetése volt!

Sterzl arca ezen élőképben egy tragédia volt. Az áldozatát imádó hóhér egész leirhatatlan zavara le volt olvasható róla! És Zinka! — bánatosan az égbe átábrándozó mosolyival, szent megadást és mégis meghatóan gyermekes félelmet eláruló megadással, a legmegkapóbban személyesíté ama szegény ártatlan ifjú leányt, melynek varázsa előtt a hóhér kétségbeesetten, szemlesütve áll. Kiséretképpen egy vonós-négyes Beethoven hetedik symphoniájának allegroitóját játszotta. A bánatos zenéi háttér rendkívül emelte az előadás költsézetét.

Abrándosan, halkan rezgett át a termen a szomorú dallam, mint egy bölcsődal, melylyel egy angyal, a még emberi fájdalommal küzdő lelket, a mennyei békébe ringatja.

A Villa Medici, mely a fesői hatás megítélése céljából, igazgatójával egyetemben in corpore lett meghíva, abban állapodott meg, hogy ezen előadás, valamennyit, mely eddig e képből rendeztetett, messze tulszárnyalja.

Ilsenbergh grófnő az élőkép sikere felett, még a miatta szenvedett bosszankodásról is megfeledkezett.

A gyűjtés után, mely rendkívül fényes eredménynyel járt, a közönség zöme eltávozott Ilsenbergh, méltósággteli mosolyival, a feudal emberszeretet mintaképét ábrázolva, meleg köszönetét fejezte ki a közreműködőknek s a hölgyeknek pompás virágcsokrot nyújtott át.

Az ünnepély eivesztette quasi hivatalos jellegét és egy meghitt estély kellemesebb színezetében csapott át.

Zinka egy mellékteremben ült, egy sereg fiatal rómaiól és franciától körülvéve. Miután azon ritka hölgyekhez tartozott, kiknek a nekik személyesen közömbös férfiak hódolata éppen nem szerez örömet, e rajongó fiatal urak szenvedélyes elragadtatását a leghűvösebb egykedvűséggel fogadta.

Eppen fagyaltot kért volt és Norina azt térden állva nyújtá át neki, megmaradva tulzott helyzetében, míg a legvirágzóbb hizelgésekkel halmozta el. Zinka, ki nem volt hozzászokva e délies szenvedélyű tolakodáshoz, bosszankodó kis megjegyzést tett neki, mely mit se használt, midőn Sempály a csoporthoz lépett s megszokott fiatalemberekkel szemben rendesen igen kurta modorával odaszólt neki:

— De hát keljen fel már Norina, hisz látja, hogy hódolatát nem méltányolják.

A herceg kedvetlenül ugrott fel, Sempály pedig kis guggonyt tolt magának Zinka mellé s mint rendesen, öt perc alatt már teljesen hatámba kerítette a társalgás fonalt és — jóformán monopolizálta Zinkát.

— Cousineom nagy hálával tartozik, — mondá dallamos hangján. — Kegyed mentette meg az egész vállalatot. Én, részemről, tulajdonképpen ki nem állhatom az ilyen műkedvelői előadásokat, de a Gray Johanna-kép valóban feledhetlenül szép volt.

— Nekem a példabeszéd is nagyon tetszett. Gandry grófné játéka szikrázott a szellemtől.

— Bah, ilyen szellem ellen vértelve vagyok, erősíté Sempály.

— Ugy, nevetett a fiatal leány; — ha nem csalódom, általános fásultságban szenved.

— Tulajdonképpen mit nevez fásultságnak?

— Én? Hogy én mit nevezek annak? Tán a lélek és a szív ama bágyadtságát, mely egy hosszas élvezeti élet fáradalmaiból ered s mely különben minden divatos jellem felszereléséhez hozzátartozik.

(Folyt. köv.)

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Keresk. isk. ifjak. Bőjti multságokról nem irunk.

A szerkesztésért felelős
Dr. VUOSKICS GYULA.

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY.

Nagyvárad város tanácsától nyert megbízás folytán az alább megjelölt bérletekre f. évi április hó 2-án d. e. 10 órakor a városház bizottsági termében nyilvános árverést fogok tartani.

Árverés alá kerülnek a következő bérletek:

1. A város tulajdonát képező Háromrózsa épületben lévő s jelenleg Jónás Máyer által bérelt lak és bolt helyiségek. A kikiáltási ár 1700 kor. évi bér és a feltételekben megállapított egyéb mellék szolgáltatások. A bánat pénz 425 korona.

2. A város tulajdonát képező, a Baross hidnál lévő régi vámház épület. A kikiáltási ár 160 korona évi bér, s a szerződésben megjelölt egyéb mellék szolgáltatások. A bánatpénz 40 korona.

3. A város tulajdonát képező ujjvárosi XI. sz. fatelep. A kikiáltási ár 200 kor. évi bér és a feltételekben megjelölt egyéb mellék szolgáltatások. A bánatpénz 50 korona.

Mindhárom bérletre a bérleti idő 1908. május hó 1 vel veszi kezdetét, és tart a Háromrózsa épületben lévő helyiségeknél 6 évig, a Baross hidi régi vámháznál 3 évig és a XI. sz. fatelepnél 12 éven át.

Árveretni szóval vagy írásban zárt ajánlat utján lehet, s a zárt ajánlatok, melyekhez a bánatpénz is csatolandó, a fent kitelt határidőig alulírott kezéhez adhatók be.

Árverelőket tett ajánlaték azonnal, ellenben Nagyvárad városát csakis az árverés eredménye felett hozandó határozatának jogerőre emelkedésével kötelezi.

Az árverési feltételek alulírott hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Nagyvárad, 1908. március hó 14-én.

Komlóssy József,

mint az árverési küldöttség elnöke.

GÖZFÜRDŐ. GYÓGY-

-- FÜRDŐ-OTTHON. --

Nem kell a **rheuma, csuzos, köszvényes bajok** gyógyítása miatt a drága fürdőket felkeresni. Otthon biztosabban, pontosabban fürösztheti gőzben, vagy gyógyvíz forrázat gőzében mindenki fájdalmas tagjait a **RYTKÓ-féle szabadalmazott gőzfejlesztő készülékkel.**

Ezen készülék a beteg testrészekre alkalmazza közvetlenül a gyógyító gőzt és az ott esetleg évek óta fennálló csuzt, rheumát, köszvényt megszünteti teljesen. A gőzök hőfoka látható a hőmérőn és így mindig ellenőrizhető. A fejlődött gőz csak helyileg hat, nem okoz fejszédülést, rosullétet, vagy nehéz légzést stb. Bővebb felvilágosítással, 1 kor. bélyeg beküldése ellenében szivesen szolgál a feltaláló.

Egy fürdőhöz szükségeltető teljes gőz 370. 4 fillérbe kerül. 1-150 Egészségi cipők, valamint izzadság szivó talpbetétek is itt kaphatók. Megtekinthető a feltalálónál:

Rytkó Viktor

Jelenleg **NAGYVÁRAD, Nagyteleky-utca.**

UJDONSÁGOK.

* **A király betegsége.** A király meglehetősen erős náthában szenved, a mely föltétlenül szükségessé teszi, hogy jó ideig egyforma hőmérsékletű szobában maradjon s hogy egyelőre a schönbrunni kastélyt el ne hagyja. A király még a mult csütörtökön is annyira jól érezte magát, hogy általános kihallgatást is adhatott. A király ezen a napon minden várakozás ellenére, már délben visszatért a Burgból Schönbrunnba. Ő felsége ezen a napon hült meg, de ennek ellenére ezután a megszokott módon intézte az államügyeket és a rendes időben szokott felkelni. A szombati éjjelt zavartalan nyugalomban töltötte. Mindaddig nem hagyja el szobáját, míg gyengélkedése teljesen el nem múlt. Ma reggel a rendes időben kelt föl és állami ügyeket intézett el. Ezeknek az ügyeknek egy részét a kabinetiroda ma elküldte Ferenc Ferdinánd trónörökösnek, ki már hosszabb idő óta szokta azt elintézni.

* **Előkészületek a tisztújításra.** Alig egy hét múlva zajos élet lesz a városházán az általános tisztújítás. Az előkészületeket: a polgármester már megtette a tisztújításra. A pályázati határidő még nem járt le s így nem tudni, hogy a jelenlegi tisztviselőknél kívül kik és hányan lesznek olyan aspiránsok az egyes tisztviselői állásokra, akik jelenleg nem tartoznak a városi tisztviselői karba. De hír szerint, lesznek ilyenek ilyenek többen is s a törvényhatóság tagjai szavaznak, hogy a jelenlegi tisztviselőkből kik helyett akarnak másokat. A tisztújító közgyűlésre Rimler Karoly polgármester a következő meghívót küldötte szét a törvényhatósági bizottság tagjaihoz:

Valamennyi bizottsági tag urnák! Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának folyó évi február hó 13-án tartott rendes havi közgyűlésében 50—1810. kgy. sz. a. hozott határozata folytán a folyó 1908. évi március 26-ik esetleg következő napján délelőtt 9 órakor megtartandó tisztújító közgyűlésre bizottsági tag urat tisztelettel meghívom. Nagyvárad, 1908. március hó 16-án. Rimler Karoly, polgármester.

* **Tisza István szembaja.** Fővárosi tudósítónk jelenti: Tisza István grófot tudvalevőleg dr Grósz Emil egyetemi orvostanár a jobb szemén megoperálta, mert a szürke hályog már nagyon veszélyeztette a gróf szemvilágát. Az operáció kitűnően sikerült. Tiszának eleinte besötétített szobában kellett tartózkodnia, azonban állapota annyira javult, hogy most már világos szobában is tartózkodhatik. Grósz Emil tanár néhány nap múlva a balszeméről is eltávolítja Tisza Istvánnak a hályogot. Tisza István gróf ez időszerint családjával együtt a városligeti fásor egyik villájában tartózkodik.

* **Pénztárvizsgálat a városnál.** Nagyvárad város adó- és házipénztárát most vizsgálják. Rimler Karoly polgármester tegnap reggel kezdte meg a pénztár vizsgálatot s első sorban az adópénztárt vizsgálta meg s mindent teljesen rendben talált. A pénztárvizsgálat eltart néhány napig.

* **A gyermeknap érdekében.** Az országos gyermekvédő liga nagyváradai osztálya tegnap értekezletet tartott a rendezendő gyermeknap ügyében. Az értekezleten jelen voltak: Rimler Karoly polgármester elnöke alatt

Grünvald Henrikné, ifj. Schvarc Abrahánné, dr Edelmann Menyhért, Bánóczy Károly, Berkovits Ferenc dr, Meer Samu dr, Popper Akos, Nagy Lajos, Szondy Vilmos, Szántó Lajos. A gyermeknap rendezésével az értekezleten csak általánosságban foglalkoztak, a részletes tárgyalások egy nagyobb értekezletet fognak össze hívni és pedig e héten péntekre. Erre az értekezletre 300 meghívót bocsájtottak szét. A nagy értekezleten fogják meghatározni azokat a bizottságokat, melyek a városban felállított 17 urna mellé lesznek beosztva.

Az urnák a központról jönnek és a város legforgalmasabb részére lesznek felállítva. Ezután elhatározták, hogy felkérlik mindazon kereskedőket, kik a mult évben is résztvettek a gyermeknap rendezésében, hogy az önkéntes adományokat fogadják el a liga céljaira. Fel fogják kérni az összes iparosokat, pénzintézeteket, gyárosokat, hogy szintén lépjenek a gyermekvédelem szövetségébe és a rendezendő gyermeknapon hatásosan működjenek közre.

* **Elhalasztott értekezlet.** A nagyvárad kereskedelmi kamara az új ipartörvény javaslat tárgyalására nagyszabású értekezletet hívott össze mára, március 17-ére. Az értekezletre hivatalosak voltak a kamara beltagjain kívül a kamarai kerületbe tartozó iparostűletek, I. fokú iparhatóságok (vidéken főszoigabírók), ipari szaktestületek. Közbejött akadályok miatt azonban az értekezlet nem lesz ma megtartva, hanem azt későbbre halasztotta a kamara elnöksége. Az értekezlet elhalasztásáról a vidékiek telefon és távirat útján, a helybeliek pedig átiraton értesítettek.

* **Felolvasás a nagy birtokról.** Dr Krüger Aladár holnap szerdán fogja bemutatni a megyei nagy birtokról írt tanulmányát Budapestben, az Aquinói Szent Tamás Társaság rendezésében. Az ülés délután 5 órakor lesz a központi papnövelő intézet dísztermében.

* **Népszerű oktatás a tüdőbetegségről.** A m. kir. belügyminiszter közérdekű lüzetett bocsátott közre »Népszerű oktatás a tüdőbetegségről és a többi gümös betegségről« címen. A kis lüzet az orsz. közegészségi tanács birálata alapján a belügyminiszter által jutalmazott pályamű s könnyen érthető népszerű modorban ad utasítást a tüdőbetegség elleni védekezésről. A lüzetből 1000 példányt küldött a belügyminiszter Nagyvárad városához szétosztás céljából.

* **A pincérek panasza.** Nagy elégedetlenség uralkodik jelenleg a pincéregyletben. A tagoktól ugyanis olyan díjakat követelnek, melyeket az alapszabályok nem írnak elő. A tagok e miatt följelentést is tettek a rendőrségnek, mely megindította az eljárást.

* **A fertőző betegségek Nagyváradon.** A fertőző betegségek rendszerint a tavaszi és őszi átmeneti időkben lépnek fel tömegesebben. Nagyváradon még nem észlelhető nagyobb mérvben a fertőző betegségek fellépte, bár egyik másik betegségben a rendesen több megbetegülés fordult elő. Március hó első felében, 1-től 15 ig roncsoló toroklobb 8 esetben, 1 halálozással, vörheny 4 esetben, 1 halálozással, kanyaró 24 esetben, 1 halálozással, fültömrigylobb 18 esetben, hasihagymáz 6 esetben fordult elő.

* **Sorozás Vaskóhn.** A vaskóhi sorozó járásban tegnap fejezték be a sorozásokat. A megjelent legények közt általános rend és fegyelmesség uralkodott. A sorozás általában jó eredménnyel járt.

x MOLNAR H. Bémer-téri cukrászdájában állandóan 2-szer naponta friss Mignon kávéhoz való sütemények és tea sütemény kapható. Telefon 395.

x **Csak 18 koronáért** szétküld utánvétellel az *Országos Postókiutelteli Aruház* Budapest, VII., Verseny-utca 2. szám egy térföltönyre elegendő 3 méter finom fekete, sötétkék, szürke vagy barna szövetet vagy kamgarnt.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Kedd) Rab Mátyás
Szerda)
Csütörtök: Aranyhid.
Péntek: Varázskeringő.
Szombat: Császár katonái.
Vasárnap délután Eleven ördög. Ester: Nagymama.

Rab Mátyás.

Daljáték 3 felvonásban. Irtá *Rajna* Ferenc, zenéjét szerzette *Czobor* Károly. Először adták a Szigligeti Színházban 1908. márc. 15-én.

Március idusának hatvanadik évfordulóját nem lehetett volna jobban csúfá tenni, mint a »Rab Mátyás«-sal.

Van a szociológus címmel páváskodó apró nagyságoknak egy jelszavuk, amelylyel a nekik nem tetsző történelmi tényeket saját gustusukra átmázolhatják; ez a történelmi materializmus. Az újabb írók bizonyos csoportjának is van egy írói módszere, amelylyel hizelegni kíván társadalmunk pénzes zacskóinak s e célból utonutfélen elplántál egy-egy izraelita hitsorsost, mint az emberi tökéletesség netovábbját, s öszövétségi színre mázolja a multakat is; ezt nevezhetnők történelmi cio izmusnak, vagy még inkább cinizmusnak. Van benne valami a parvenü protz tetszelgéséből, amelylyel képzelt, vagy hamisított ősök arcképeivel aggatja tele az ebédlője falát. Ez a történelem átjudaizálásának a magyarázata is.

Ebből a törzsből fakadt az »Aranylakodalom«, mely Budavár bevételét nem a honvédek vitézségének, hanem egy héber graizlerosnak tulajdonítja, ebből hajtott ki a »Rab Mátyás« is. Önerzetes zsidó is szánakozással nézheti le a hízlegésnek ezt a módját; a keresztyény néző pedig igazán nem tudja, nevensen-e, vagy bosszankodják a történelmi hazudozás vakmerőségének ilyen nagyságán? Hát már a multak dicsőségét sem lehet elképzelni Izrael nagyhatalma nélkül?

»Rab Mátyás«-sal akarták Vidorék a Népszínházat újra virágzásra emelni; elismerés illeti a fővárosi közönséget, hogy ott sem sikerült a kísérlet. Még a Lipótváros sem vette be »Rab Mátyás«-t; belebukott Fedák, a Népszínház, a szerencsétlen Vidor is. Nem is csoda. A darab szerint Mátyás a királyságát, az életét a prágai zsidó hitközség elnökének és a hitközségi szolgának köszöni; a szolgát haza is hozza és kinevezi kamarássá (jó, hogy nem udvari tanácsossá). A prágai ghejtóban mulat legszívesebben s mikor éheznek, a törzsi ad neki irgalomból enni. Csoda, hogy ennyi jószívűség láttára Mátyás maga is fel nem csap bóchernek. Anynyit azonban megtesz, hogy a hitközségi elnök házában egy eljegyzésen ő az első vőfély s úgy eljárja az elnök ur gyönyörűségére a kállai kettőst, mint a parancsolat. Ott találkozik Szilágyi Erzsébettel is, a ki sűrű levelezésben áll — a hitközségi szolgálal.

Mondom, zsidó vallású emberek is visszatetszéssel hallgatták ezt a szolgálal hízlekedéssel teli darabot. Amellett a szöveg unalmas, hosszadalmas, a viccei régiek, de rosszak; zenei számjai ellenben jobb dolgok. Értéktelen, kávéházi asztalnál összefir ált tálkolmány az egész mese is, a szöveg kidolgozása is.

Az előadás jobb volt a darabnál. Palásthy, Károlyi Leona, Hajnal, Szántó, Tábori Frída, Tóth, Lányi játszották a főbb szerepeket sok igyekezettel. Reviczki Rózsi ügyes táncát megújrázták s virágot is kapott érte.

A darab előtt Beregi szavalta el »Sirius« álnevű szerző melodramáját: »Magyar dal ide-

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor butor-raktára

műasztalos-, kárpitos- és díszítő műhelye
Nagyvárad, Fő utca 8. sz. Széchenyi szállodá-
val szemben.

Allandó raktár: háló, ebédlő
uri szoba és
szalon berendezések, mindennemű modern styl
szerint. Vas, réz és hajlított fa butorok rendki-
vül nagy választékban. 210

Pontos kiszolgálás. Olcsó árak
Kívánatra rajzok és költségvetések ingyen

»Unicum Drill«

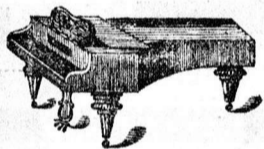
vetőgépek

és BÄCHER-féle

acél-ekék

nagyon olcsó áron és előnyös feltételek
mellett kaphatók **ANDRÉNYI KÁ-
RÓLY** és **FIAI** cégnél Nagyváradon.

Van szerencsém értesíteni a nagyérdemű
zenekedvelő közönséget, hogy a Szent Já-
nos-utcai 1. sz. alatt levő raktáramban nagy
választékban vannak

ZONGORÁK

és

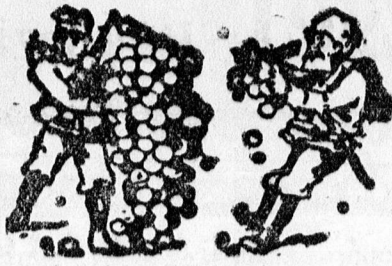
PIANINOK

eladásra, hangversenyre, estélyekre, egy-
szintén

havi bérletre igen olcsó árban
számítva. — A nagyérdemű közönség
pártfogását kérve, maradtam tisztelettel

Özv. Mustó Jánosné.

Szőlő-oltványokat

szállít,
fajtisztá-
ságáért
jótállva
legdusabb
választék-
ban a már
évek óta
elsőnek

és legmegbízhatóbbnak ismert:

Küküllőmenti első szőlőoltvány-telep.

Tulajdonos: **Caspari Frigyes,**
Medgyes 28. sz. (Nagyküküllő-megye.)

Tessék képes árjegyzéket kérni!

Az árjegyzékben található az ország minden részéből érkezett
elismerő levelek, ennél fogva minden szőlőbirtokos megrendelé-
sének megtétele előtt az ismerős személyiségektől úgy szó-
mint írásbelileg bizonyosságot szerezhet magának fenti szőlőtelep
feltétlenül megbízhatóságáról. 24P

Legjobbak

a

Moskovits

czipők.

Kossuth-utca 5.

Leszállítottuk

az árakat

minden egyes divatcikkben a

leltár előtt!

Ruhaszövetekben, selymekben, vászon
és asztalneműekben, szőnyeg és függő-
nyőkben nagy választék meglepő olcsó
árak mellett.

**Wallerstein
Fülöp Fiai**

Bémer-tér, Pannonia mellett

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: **NAGYVÁRAD, Vártér 1.**

Hosszas kísérletek után forgalomba hoztuk a

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-
ben **75 százalék megtakarítást** mutat fel. 40
gyertyás Wolfram lámpa **darabja 5 kor.**
60 gyertyásé **5 kor. 50 fill.**

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindennemű **izzólámpa különlegességek,** fény-
képes z-l ámpák, ugyancsak **5 százalékkal**
kartell áron alól kaphatók.

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kapha-
tók s a villamos telepen külön e
célra épített nagy

← **csillr-raktárunkat** ←
megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban.

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítá-
sát, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szál-
litását, berakását és minden e szakmába vágó munkákat
a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetsek ingyen.

villamos világítási

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Reisinger József

okl. mérnök építőmesteri irodája
Rákóczi-ut 10. sz. (Stern-palota.)

Közgazdasági Bank r. t.

Nagyváradon, Teleky-u. 10.
Telefon 742.   Telefon 742

Hitelt nyújt váltóra, folyószámlára,
értékpapírra, betáblázás mellett ingatlanokra.

Elfogad betéteket

5%

kamatozás mellett a betét napjától számítva. (Betét kamat-adót a r. t. viseli.)

Takarékosság előmozdítása céljából forgalomba hozta Selfmen-féle takarékperselyeit, melyek már is nagy népszerűségnek örvendenek. Ily perselyek 6 korona betét lefizetése ellenében a pénztárnál kaphatók.

Az igazgatóság.

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI

SZÉNSAV-MŰVEK

ujjannan berendezve   kartelen kívül szállítanak azonnal bármily mennyiségű természetes vegyileg legtisztább folyékony

SZÉNSAVAT

a világhírű buziásfürdői szénsav forrásokból szódavizgyártáshoz, vendéglősöknek és egyéb ipari célokra össze nem tévesztendő mesterségesen előállított, kevésbé kiadós szénsavval. Megbízható, szigorúan lelkiismeretes kiszolgálás!

buziásfürdői ásvány- és gyógyvizek

egész és féliteres üvegekben.

Szív-, vese- és hólyagbántalmaknál utól nem ért gyógyhatás.

Elsőrendű asztali víz!

Felvilágosítással készségesen szolgál.   248 1—200

Muschong-buziásfürdői szénsavművek és ásványvizek szétküldési telepe Buziásfürdőn.

Sürgönyelm: Muschong, Buziásfürdő. — Interurban telefon 18. sz.

Ügyes helyi képviselők kerestetnek.

SEBŐIMRÉ

könyv-, zenemű-, papir-
írószerkereskedő ajánlja

dusan felszerelt raktárát a

magyar német francia és angol iro-

dalom összes termékeiből, nemkülönben dus választéku raktárát

papir s írószerekben

legjutányosabb árak mellett.

Pontos kiszolgálás.